

OBSAH

1.	Úvod	11
	<i>doc. RNDr. PhMr. Robert Kalvoda, DrSc.</i>	
2.	Analytická chemie a ochrana životního prostředí	13
	<i>prof. RNDr. PhMr. Jaroslav Zýka, DrSc.</i>	
3.	Elektroanalytické metody v ochraně životního prostředí	19
	<i>doc. RNDr. PhMr. Robert Kalvoda, DrSc.</i>	
3.1	Úvod	19
3.2	Polarografie a voltametrie	20
3.3	Potenciometrie	22
3.4	Coulometrie	23
3.5	Konduktometrie	24
3.6	Jiné elektrochemické metody	24
3.7	Závěr	25
	Literatura	25
4.	Polarografické metody	26
	<i>doc. RNDr. PhMr. Robert Kalvoda, DrSc.</i>	
4.1	Úvod – klasická polarografie	26
4.2	Zdokonalené polarografické metody	27
4.3	Elektrochemická rozpouštěcí analýza	29
4.4	Elektrody používané v polarografii a voltametrii	29
4.5	Polarografie a její význam v problematice ochrany životního prostředí (OŽP)	30
4.6	Příklady použití polarografie při řešení problematiky OŽP	34
4.6.1	Stanovení anorganických látek	34
4.6.2	Stanovení organických látek	37
4.6.3	Využití adsorpčních jevů	43
4.7	Kombinace polarografie s vysokoúčinnou kapalinovou chromatografií	45
	Literatura	45
5.	Elektrochemická rozpouštěcí analýza	49
	<i>RNDr. Miloslav Kapanica, CSc., a RNDr. František Opekar, CSc.</i>	
5.1	Úvod	49
5.2	Způsob a podmínky provádění ERA	50
5.2.1	Elektrolytické nahromadění	50
5.2.2	Elektrolytické rozpouštění	50
5.2.3	Adsorpční nahromadění	52
5.3	Volba experimentálních podmínek	52
5.3.1	Příprava vzorku	52
5.3.2	Elektrody	53
5.3.3	Elektrolytická nádoba	55
5.4	Instrumentace a automatizace v ERA	55
5.4.1	Automatizace pracovního postupu	56
5.4.2	Automatické vyhodnocování experimentálních dat	56
5.4.3	Automatická manipulace se vzorky	57

5.5	Aplikace metod elektrochemické rozpouštěcí analýzy	58
5.6	Stanovení stop kovů ve vodách	58
5.6.1	Odebírání vzorků a jejich příprava	58
5.6.2	Filtrace vzorků přírodních vod	59
5.6.3	Skladování filtrovaných vzorků	59
5.7	Úprava laboratoře pro analýzu stopových množství	60
5.7.1	Čištění používaných nádob	60
5.7.2	Destilovaná voda	61
5.8	Odstraňování zdrojů kontaminace během ERA	61
5.9	Zpracování vzorků před analýzou	62
5.9.1	Příprava vzorků filtrované vody	62
5.9.2	Filtry	63
5.10	Volba vhodné metody ERA	63
5.11	Volba elektrody	64
5.12	Vlastní stanovení	64
5.13	Stanovení jednotlivých kovů	66
5.14	Význam ERA pro rozlišení forem, ve kterých jsou vázány stopy kovů v přírodních vodách	67
	Literatura	69
6.	Potenciometrie s iontově selektivními elektrodami	72
	<i>Ing. Josef Veselý, CSc., a Ing. Karel Štulík, CSc.</i>	
6.1	Úvod	72
6.2	Přehled moderních měřicích metod s iontově selektivními elektrodami	73
6.3	Stanovení sloučenin dusíku	74
6.3.1	Stanovení NH_4^+ a NH_3	75
6.3.2	Stanovení oxidů dusíku NO_x	76
6.3.3	Stanovení dusičnanů	77
6.3.4	Stanovení celkového dusíku	78
6.4	Stanovení sloučenin síry	78
6.4.1	Stanovení sulfidů a sulfanu	78
6.4.2	Stanovení SO_2 a siřičitanů	80
6.4.3	Stanovení síranů	81
6.4.4	Stanovení celkové síry	82
6.5	Stanovení zbytkového chloru a celkového obsahu oxidačních látek	83
6.6	Stanovení těžkých kovů	84
6.7	Stanovení kyanidů a kyanovodíku	85
6.8	Stanovení fluorovodíku a fluoridů	87
6.9	Stanovení povrchově aktivních látek	88
	Literatura	89
7.	Polovodičová čidla	92
	<i>Ing. Dr. Josef Fexa, CSc.</i>	
7.1	Úvod	92
7.2	Polovodičová čidla oxidového typu	94
7.3	Iontově selektivní tranzistory typu MOS – ISFETY	98
7.4	Chemicky citlivé tranzistory typu MOS – CSFETY	100
7.5	Čidla odvozená od kontaktních jevů na rozhraní	103

7.6	Příklady aplikací	104
7.7	Závěr	106
	Literatura	107
8.	Elektrochemické detektory a monitory čistoty ovzduší	109
	<i>Ing. Jiří Tenygl, CSc.</i>	
8.1	Úvod	109
8.2	Problematika měření	110
8.3	Základní části monitorů	111
8.4	Odběr a úprava vzorku	112
8.5	Kalibrace a nulování	113
8.6	Příprava kalibračních směsí	113
8.7	Absorpce před analýzou	115
8.8	Měřicí principy	115
8.8.1	Potenciometrie	115
8.8.2	Voltametrie	116
8.8.3	Elektrody s filmem elektrolytu	116
8.8.4	Pórovité elektrody	117
8.8.5	Elektrody pokryté membránami	119
8.8.6	Coulometrie	120
8.8.7	Galvanická analýza	122
8.8.8	Automatické elektrochemické titrátoři	123
8.9	Stanovení jednotlivých škodlivin	124
8.9.1	Oxid siřičitý	124
8.9.2	Sulfan a siřné sloučeniny	126
8.9.3	Oxidy dusíku	126
8.9.4	Oxid uhelnatý	128
8.9.5	Fotochemické oxidanty	128
8.9.6	Chlor	129
8.9.7	Kyanovodík	130
8.9.8	Uhlovodíky	130
8.9.9.	Jiné plyny	130
	Literatura	130
9.	Elektrochemické detektory pro kapalinovou chromatografii a jiné analytické průtokové systémy	135
	<i>RNDr. Antonín Trojánek, CSc.</i>	
9.1	Úvod	135
9.2	Průtokové analytické systémy	135
9.3	Elektrochemické detekční metody	136
9.3.1	Potenciometrická detekce	136
9.3.1.1	Iontově selektivní elektrody	136
9.3.1.2	Redoxní elektrody	138
9.3.1.3	Elektrody druhého druhu	139
9.3.2	Voltametrická detekce	139
9.3.2.1	Selektivita	139
9.3.2.2	Citlivost	140
9.3.2.3	Lineární dynamický rozsah	141
9.3.2.4	Stabilita a reprodukovatelnost odezvy	141

9.3.2.5	Dynamické chování	141
9.3.2.6	Detektory	142
9.4	Závěr a aplikace	147
	Literatura	148
10.	Měření obsahu kyslíku v biologických systémech	151
	<i>Ing. Lubomír Šerák, CSc.</i>	
10.1	Úvod	151
10.2	Metody a čidla	152
10.2.1	Rtuťová kapková elektroda	153
10.2.1.1	Stanovení kyslíku pomocí rtuťové kapkové elektrody	155
10.2.2	Náhrady rtuťové kapkové elektrody	160
10.2.2.1	Clarkovo čidlo	161
10.3	Závěr	165
	Literatura	166
11.	Využití elektrochemických měření v ekologii mělkých vodních nádrží	168
	<i>Ing. Jaroslav Čáp, RNDr. Jan Pokorný, CSc., a Ing. Lubomír Šerák, CSc.</i>	
11.1	Popis dějů v nádrží	168
11.2	Způsoby měření	173
11.3	Ekologické hodnocení	175
	Literatura	176
12.	Elektrochemické analyzátory toxicity vody	178
	<i>RNDr. Pavel Hofmann, CSc.</i>	
12.1	Úvod	178
12.2	Metodika stanovení toxicity vody	179
12.2.1	Základní analytický proces	180
12.2.2	Příprava vzorků pro stanovení toxicity	181
12.3	Měřicí technika	182
12.3.1	Princip analyzátoru typu I	183
12.3.1.1	Konstrukce analyzátoru	183
12.3.1.2	Postup práce s analyzátozem	184
12.3.2	Princip analyzátoru typu II	185
12.3.2.1	Konstrukce analyzátoru	185
12.3.2.2	Postup práce s analyzátozem	186
12.3.3	Princip analyzátoru typu III	186
12.3.3.1	Konstrukce analyzátoru	186
12.3.3.2	Funkce analyzátoru	188
12.3.3.3	Postup práce s analyzátozem	188
12.4	Výsledky měření	190
12.5	Další vývoj	192
	Literatura	192
13.	Použití analogových obvodů při laboratorní konstrukci měřicích přístrojů	193
	<i>RNDr. František Opekar, CSc.</i>	
13.1	Úvod	193
13.2	Zdroje napětí a proudu	195

13.3	Měření napětí	196
13.3.1	Automatická potenciometrická titrace	198
13.3.2	Potenciometrická rozpouštěcí analýza	199
13.4	Měření proudu a náboje	200
13.4.1	Polarografická, voltametrická a amperometrická měření	201
13.5	Měření odporu	203
13.5.1	Snímání tlakových změn v kapalinovém obvodu s peristaltickým čerpadlem	203
13.6	Stavebnicové soupravy s operačními zesilovači	204
	Literatura	204
	Rejstřík	206